PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok IV Warszawa, wtorek 21 maja 1929 r. Nr. 114

SPRAWY POLSKIE.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W POLSCE.

ABC (Madryt) 8.V. w art. A. Rewesza pisze m. in. iż Marszałek Piłsudski pozostanie przy władzy jak długo będzie chciał, a dopóki on żyje, nie będzie w Polsce rządu parlamentarnego. Prawdopodobnie nie dojdzie do dyktatury otwartej, ponieważ obecna „kryptodyktatura“ wystarcza bohaterowi walk o niepodległość do złamania przewagi pralmentu i stworzenia ustroju politycznego, umożliwiającego rządy trwałe i silne. Obecny system rządów utrzymuje się dzięki prestiżowi Marszałka, którego imię związane jest z walkami o niepodległość od lat przeszło 40. Działa tu również wierność wojska, niemożność trwałej współpracy pomiędzy stronnictwami opozycji i strach mas ludowych przed możliwością powrotu do dawnych rządów, oraz pomyślne rezultaty osiągnięte przez dyktaturę na polu gospodarczem.

Berl. Tageblatt 17.V w koresp. z Warszawy pisze, że w ostatnich trzech latach nieco zmieniły się stosunki między Polską a Francją i na miejsce dawnej serdeczności zapanował teraz oficjalny chłód.

Dziennik przypomina polemikę z powodu przedmowy marsz. Focha do pewnej polskiej książki. Wreszcie we Francji wywołał niezadowolenie fakt, że na pogrzebie Focha Polskę reprezentował jeden z mniej znanych generałów polskich. Teraz zaś, jak doniósł „Robotnik“, miała przyjechać do Polski z rewizytą parlamentarna grupa polsko-francuska, ale rząd polski poczynił kroki, aby tego zaniechała.

Vossische Ztg. 17.V w koresp. z Poznania opisuje otwarcie Powsz. Wystawy Krajowej. Dziennik zaznacza, że Wystawa jest godną uwagi próbą okazania, czego dokonała Polska w pierwszem dziesięcioleciu po odzyskaniu niepodległości w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej, i do jakiego stopnia rozwoju doszła.

Przedsiębiorstwa niemieckie w Polsce są także na Wystawie znakomicie reprezentowane. Koresp. zaznacza, że Wystawa w chwili otwarcia, jak to zwykle przy takich przedsięwzięciach się zdarza, nie była jeszcze zupełnie gotowa.

Władze polskie dążą do przyciągnięcia na Wystawę gości zagranicznych i liczą, na zainteresowanie się nią Niemców z okolic nadgranicznych.

Vorwärts 17.V omawia działalność kapitału amerykańskiego w Polsce i szczególną uwagę poświęca ostatniej „60-letniej koncesji Harrimana“ dla elektryfikacji polskiego obszaru przemysłowego na Górnym Śląsku. Działalność Harrimana — pisze dziennik — ma na celu wyparcie kapitału niemieckiego, co mu się dosyć dobrze udaje, ponieważ umiał on zainteresować rząd polski.

Der Schleswiger 14.V. w art. wst. podaje artykuł min. Zaleskiego o zagadnieniu mniejszości narodowych w Europie, i zaznacza, że interesujące wywody min. Zaleskiego ze względu na znaczenie ich autora zasługują na szczególniejszą uwagę.

Autor występuje przeciwko używaniu mniejszości narodowych jako broni do osiągania celów politycznych. Polski naród przez półtora stulecia swej niewoli był uważany przez państwa zaborcze za mniejszość i dlatego sam wysoko ceni miłość wolności, a polska konstytucja daje większe prawa mniejszościom, niż traktaty międzynarodowe. Dalej autor o-

mawia położenie mniejszości niemieckiej w Polsce i pokrzywdzenie mniejszości polskiej w Niemczech.

POLSKA A NIEMCY.

Berliner Tageblatt 16.V podaje obszernie wrażenia z podróży po powiatach dolnego Śląska, graniczących z Polską i podkreśla, że przeprowadzenie granicy właśnie w tych okolicach jest szczególnie bezsensowne i oparte na przemocy, gdyż przecina nawet poszczególne gospodarstwa. Dalej omawia trudności komunikacyjne, gospodarcze i kredytowe i nawołuje do udzielenia ludności tamtejszej pomocy w odbudowie dróg, poprzecinanych przez nową granicę, do czego należy używać robotników niemieckich, a nie polskich robotników sezonowych.

Dziennik wskazuje, że ludność jest przygnębiona brakiem opieki ze strony Berlina, który jakby nie dbał o te okolice.

Germania 16.V p. t. „Niederschlesische Grenznot" szeroko opisuje rzekome nieznośne stosunki nad granicą polsko-niemiecką.

Artykuły o prawie identycznej treści ukazały się w szeregu innych pism berlińskich.

Berl. Börsen-Courier 17V. podaje ustępy artykułu ministra aprowizacji i rolnictwa Dietricha, zamieszczonego w piśmie „Hilfe" o stosunkach polsko-niemieckich. Min. Dietrich podkreśla, że praktyczna polityka musi wziąć pod uwagę fakt, iż Niemcy dostały od wschodu nowego wielkiego sąsiada, z którym należy się liczyć, nie tylko dlatego, że Niemcy mają z Polską oddawna ożywione stosunki handlowe, lecz że warunkiem uspokojenia Europy jest porozumienie polsko-niemieckie. Tak należy się też zapatrywać na toczące się rokowania handlowe z Polską.

Większość dzienników hiszpańskich podała w telegramach z Warszawy wiadomość o zajściach w Opolu, oraz o wiecach protestujących, odbytych z powodu tych zajść w Polsce. Żadne pismo nie umieściło dotychczas komentarzy.

La Ultima Hora 2.V przypuszcza, że jakkolwiek nowy rząd polski ma charakter pozaparlamentarny, nie ma w Sejmie większości i bynajmniej się o nią nie troszczy, nie jest prawdopodobne, by w Polsce doszło do otwartej dyktatury, dopóki dyskusja nad reformą konstytucji nie wykaże absolutnej niemożliwości współpracy rządu z parlamentem.

El Pueblo Gallego 1.V w dłuższym artykule, poświęconym rozwojowi bankowości polskiej podaje odnośne cyfry, które komentuje w sposób bardzo dla działalności polskich banków przychylny. Artykuł kończy się uwagą, że jakkolwiek banki polskie nie mogły wskutek krótkiego czasu swego istnienia dorównać bankom zagranicznym co do intensywności operacyj, potrafiły jednak wbudzić już zaufanie do siebie ze strony kapitału krajowego i przyczyniły się do rozwoju gospodarstwa krajowego, w którem coraz większą odgrywają rolę.

POLSKA A LITWA.

Lietuvos Žinios 14.V. nawiązując do wspólnych konferencyj litewskich i polskich naczelników straży pogranicznej na demarkacyjnej linji litewsko-polskiej w sprawie legalnego przekraczania tej linji, zaznacza, że konferencje te przyniosły dodatnie wyniki i mnóstwo osób otrzymało oficjalne pozwolenia na przekroczenie granicy. Dziennik podkreśla, że fakt powyższy ma ogromne znaczenie dla dalszego uregulowania stosunków polsko-litewskich. Wg. dziennika, stosunki te niewątpliwie weszły w nową fazę, tembardziej, że premjer litewski wystąpił do rządu polskiego z propozycją uregulowania ekonomicznych stosunków i propozycja ta, jak oświadczył sam Woldemaras, nie została odrzucona przez Polskę, a rokowania są prowadzone w dalszym ciągu. Dziennik nie przesądza ostatecznego wyniku, podkreśla jednak z naciskiem, że „płaszczyzna oraz kierunek, w jakim toczą się rokowania polsko-litewskie, są bezsprzecznie ciekawym i nadzwyczaj poważnym objawem w stosunkach pomiędzy obu państwami"... ...„I wielkie rzeczy częstokroć robią się powoli" — pisze m. inn. dziennik.

ZAGADNIENIA OGÓLNE.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Rytas 14.V. w art. wst.„ nawiązując do 9-ej rocznicy zwołania sejmu ustawodawczego, omawia obszernie prace sejmu litewskiego, przyczem podkreśla jego znaczenie dla konsolidacji narodu i unormowania stosunków wewnętrznych. Dziennik wyraża nadzieję, że przerwa w twórczej pracy sejmu nie będzie długa, i że „wzmożony wysiłek narodu odrobi stracony czas".

Lietuvos Aidas 13.V. w art. wst., nawiązując do nieuczestniczenia młodzieży litewskiej w uroczystościach 25-lecia prasy litewskiej zarzuca akademickiej młodzieży brak uczuć patrjotycznych i potępia jej rozpolitykowanie. Szczególnie dziennik oburza się z powodu udziału akademików w zamachu na premjera litewskiego. W końcu dziennik nawołuje do szerzenia wśród młodzieży uczuć patrjotycznych; w przeciwnym bowiem razie „wrogowie narodu litewskiego nie zaniedbają zaszczepić wśród młodzieży litewskiej uczuć zgubnych dla państwa litewskiego".

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW.

Le Petit Parisien 17.V. L. Bourgués w art. wst. p. n. „Le rapport Schacht-Stamp" podaje domniemaną treść ośmiu zastrzeżeń Schachta, podkreślając w szczególności ostatnie, umożliwiające Niemcom zwrócenie się do rady Banku Międzynarodowego o rewizję zawartych układów w wypadku zaistnienia faktów, które w poważnej mierze zmieniłyby zdolność płatniczą Rzeszy.

„Ta ostatnia klauzula jest niewątpliwie najważniejsza — pisze autor, — gdyż, mimo jej ścieniowanych pozorów, podważa ona jednak definitywność układu i może przedłużyć w wieczność rewizjonisty-

czne nastroje Niemców, które już nas tak wiele kosztowały".

Deutsche Tageszeitung 16.V pisze w koresp. z Paryża, że wobec ukończenia redakcji sprawozdania przez Stampa i Schachta delegaci niemieccy jeszcze przed niedzielą będą mogli ocenić oddźwięk tego sprawozdania wśród delegatów międzysojuszniczych. Obrady nad szczegółami nastąpią dopiero w przyszłym tygodniu i nie można jeszcze przewidzieć, w jakim tempie pójdą one naprzód lub jakie trudności jeszcze się mogą wyłonić. Zastanawiając się nad sprawozdaniem należy odróżnić trzy kwestje: 1) czy istnieją punkty, co do których nastąpiła całkowita zgoda między Stampem a Schachtem pod względem ich sformułowania, 2) czy szef delegacji niemieckiej lub szef delegacji angielskiej uważali za potrzebne poczynić przy niektórych ustępach objaśnienia ograniczające lub uzupełniające, i 3) czy w sprawozdaniu umieszczono także sporne jeszcze punkty.

Dziennik za ważne punkty uważa sprawę spłat ostatnich 21 lat, sprawę nie chronionej części spłat rocznych i sprawę obligacyj kolejowych. Przy rokowaniach szczegółowych strony będą szukały dojścia do porozumienia, ale takie postępowanie kryje w sobie wiele złych stron dla delegatów niemieckich. Gdy bowiem dotychczas rzeczoznawca angielski na jakiś punkt się nie zgadzał, to Schacht miał przeciwko sobie tylko jednego partnera, a obecnie cały chór delegatów międzysojuszniczych przyłączy się do takiego wystąpienia.

The Chicago Daily Tribune 16.V. Henry Wales pisze, że po przedstawieniu łącznego raportu Schachta i Stamp'a najważniejszą sprawą będzie podział odszkodowań pomiędzy państwa — wierzycieli, albowiem wg. memorandum amerykańskiego układ w Spa wymaga rewizji. Sprawa ta — pisze koresp. — zostanie załatwiona na konferencji politycznej przez rządy zainteresowane.

Draptatea 17.V. omawiając wyniki pracy konferencji odszkodowań, stwierdza, że na skutek coraz większego ograniczenia udziału państw w odszkowaniach najpierw Chamberlain oświadczył, iż Anglja nie może się zgodzić na tak wielkie ofiary, następnie Belgja oświadczyła się przeciw ograniczaniu jej uprawnień, a ostatnio Jugosławja. Dlatego też Rumunja, szczególnie pokrzywdzona przy regulowaniu odszkodowań, musi żądać wyrównania jej krzywd.

SYTUACJA POLITYCZNA W ANGLJI.

The Manchester Guardian 15.V. pisze w art. wst., że poza kwestją bezrobocia i reformy ordynacji wyborczej najważniejszem zagadnieniem podczas wyborów będzie sprawa polityki zagranicznej, a głównie stosunków z Ameryką i redukcja zbrojeń. Na tych czterech kwestjach skoncentrują się całe wybory. Co się tyczy czwartego punktu, to porozumienie będzie łatwiejsze z konserwatystami niż z labourzystami.

W dalszym ciągu artykułu autor omawia system trzypartyjny w Anglji oraz związaną z tem kwestję ordynacji wyborczej i domaga się jej reformy, gdyż przy obecnym stanie rzeczy niemożliwy jest wybór silnego rządu, któryby rzeczywiście reprezentował społeczeństwo.

The Daily Herald 15.V. w art. wst. daje cyfrowe zestawienia, przy pomocy których stara się udowodnić strat, jakie ponosi Anglja wskutek braku stosunków dyplomatycznych z Sowietami. Autor uważa, że cierpi na tem przemysł, handel i klasa pracująca. Dziennik zapowiada, że jeśli Labour Party wyjdzie zwycięsko z wyborów, to natychmiast nawiąże z Sowietami normalne stosunki dyplomatyczne.

SYTUACJA POLITYCZNA W RUMUNJI.

Viitorul 17.V zwraca uwagę rządu narodowo-włościańskiego, że rząd ten łudzi się możliwością sąsiedzkiego współżycia z Węgrami, czyniąc ustępstwa na rzecz Węgrów rumuńskich, podczas gdy Węgry propagują oderwanie Siedmiogrodu od Rumunji, organizując demonstracje, w których biorą udział czynniki rządowe Węgier.

L'Indépendance Roumaine 15.V w art. wst. wyraża zadowolenie z powodu zapowiedzianego przyjazdu delegacji japońskiej na święto zjednoczenia Rumunji do m. Alba Julia, a zarazem zdziwienie, że rząd japoński dotychczas nie ratyfikował ugody paryskiej, dotyczącej przyłączenia Besarabji do Rumunji. W prawdzie ostrożność Janponji da się usprawiedliwić jej zasadą przystępowania tylko do tych umów, które podpisały inne mocarstwa, ale przyłączenie Besarabji ratyfikowały wszystkie mocarstwa, nie wyłączając Włoch, utrzymujących bliskie stosunki z Z. S. R. R., a Japonja zwleka z ratyfikacją, chociaż podpisała ją jeszcze przed dziewięciu laty.

NOTATKI I INFORMACJE

RÓŻNE.

Dreptatea 17.V podaje przebieg obchodu święta zjednoczenia Rumunji w Warszawie przy udziale społeczeństwa polskiego.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Münchner N. Nachrichten 15V. Die Finanzlage Bayerns.

Berl. Tageblatt 16.V. Argentinien braucht Menschen.

Berl. Börsen-Courier 17.V. J. H. Graf v. Bernstorff. Deutsche Abrüstungspolitik.

Vorwärts 17.V Abessinien als Kampfobjekt.

Neue Frie Presse 16.V Wendung der Sowjetpolitik.

Zakł. Gr. Prac. Dr., S. z o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40.　　Drukowane na prawach rękopisu.